

رشته تخصصی طب فیزیکی و توانبخشی از اواسط دهه چهل شمسی با حضور پزشکان متخصص طب فیزیکی و توانبخشی فارغ التحصیل از کشورهای اروپایی و آمریکای شمالی در ایران شروع به فعالیت کرد. از اوایل دهه پنجاه شمسی نیز در برخی از مراکز دانشگاهی مثل دانشگاه تهران و مرکز پزشکی شهدای تجریش دوره های آموزشی جهت آموزش دانشجویان پزشکی و دستیاران تخصصی رشته های مرتبط برگزار گردید.

طب فیزیکی و توان بخشی یکی از رشته های تخصصی بالینی پزشکی می باشد که به پیشگیری، ارزیابی، تشخیص، درمان، و ارائه روشهای توان بخشی برای بیماران مبتلا به اختلالات اسکلتی-عضلانی و سیستم عصبی محیطی و همچنین افراد دچار ناتوانی (impairment) و معلولیت (disability) فیزیکی و شناختی در تمام سنین می پردازد. این تخصص با استفاده از روشهای تشخیصی و طب الکترودیالیز، تزریق های تشخیصی و درمانی، روشهای دارویی و فیزیکی (ورزش درمانی، استفاده از مدالینته های فیزیکی، طب مانیپولاسیون یا همان درمان دستی) به تشخیص، درمان و توانبخشی بیماران دچار اختلالات فوق پرداخته و بر جلوگیری از عوارض ناشی از معلولیت ها تأکید دارد.

بخش طب فیزیکی و توانبخشی بیمارستان شهدای تجریش به عنوان یکی از اولین مراکز پزشکی تخصصی در این رشته شناخته می شود. تاریخ راه اندازی این بخش به اوایل دهه پنجاه بر میگردد. زمانی که استاد فقید جناب آقای دکتر جفرودی به ارائه خدمات تخصصی طب فیزیکی و توانبخشی برای بیماران می پرداختند. ایشان از سال ۱۳۵۱ همزمان با فعالیت های درمانی برای بیماران به آموزش دستیاران سایر رشته های تخصصی نظیر جراحی مغز و اعصاب نیز می پرداختند.

از سال ۱۳۷۵ پذیرش دستیاران تخصصی در رشته طب فیزیکی و توانبخشی در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و در مرکز درمانی آموزشی شهدای تجریش، با حضور اساتید گرانقدر دکتر سید منصور رایگانی و دکتر محمد حسن بهرامی، آغاز گردید و از آن زمان این مرکز به عنوان یکی از اصلی ترین بخش های آموزشی این رشته شناخته می شود که علاوه بر دستیاران دوره تخصص، دانشجویان پزشکی در دوره کارورزی نیز از خدمات آموزشی آن بهره مند می شوند.

همچنین برای اولین بار در کشور، دوره فلوشیپ "طب توانبخشی ضایعات نخاعی و ستون فقرات" در سال ۱۳۹۶ در این مرکز راه اندازی گردید که هر ساله با برگزاری آزمون ورودی یک نفر به عنوان دستیار فلوشیپ پذیرفته می شود. برنامه آموزشی در این دوره بیشتر بر اقدامات توانبخشی برای بیماران مبتلا به آسیب های نخاعی و همچنین مداخلات درمانی در بیماری های ستون فقرات که منجر به درد در این ناحیه و همچنین دردهای انتشاری اندام ها می شوند می پردازد.

لازم به ذکر است که علاوه بر فعالیت های آموزشی و درمانی، رویکردهای پژوهشی نیز مورد توجه قرار گرفته اند. مرکز تحقیقات طب فیزیکی و توانبخشی به عنوان اولین و تنها مرکز تحقیقات در این رشته از سال ۱۳۹۲ در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، مستقر در بخش طب فیزیکی و توانبخشی بیمارستان شهدای تجریش، شروع به فعالیت کرد. هر ساله طرح های پژوهشی متعددی، از گروه های طب فیزیکی و توانبخشی کشور و همچنین سایر تخصص های پزشکی و پیراپزشکی در این مرکز به انجام می رسند که مقالات علمی منتج از این پژوهش ها در مجلات معتبر علمی بین المللی و داخلی به چاپ رسیده اند.

در حال حاضر ۵ عضو هیئت علمی متخصص در بخش طب فیزیکی و توانبخشی بیمارستان شهدای تجریش مشغول فعالیت می باشند. این بخش شامل واحد های مختلف تشخیصی، درمانی و توانبخشی است که تیم توانبخشی شامل پزشکان، کارشناسان توانبخشی و پرستاری با استفاده از به روزترین دستگاه های پزشکی جهت تشخیص، درمان و توانبخشی به ارائه خدمات درمانی برای بیماران می پردازند. این خدمات شامل موارد زیر می باشند:

- درمانگاه تخصصی طب فیزیکی و توانبخشی (ویزیت و بررسی بیماران با علائم اختلالات سیستم اسکلتی عضلانی و اعصاب محیطی)
- کلینیک الکترودیگنوز مستقر در بخش طب فیزیکی و توانبخشی (انجام تست نوار عصب و عضله و سایر تست های تشخیصی این حوزه)
- واحد تزریقات تخصصی (تزریق بافت های اسکلتی، عضلانی، عصب های محیطی و تزریقات مداخله ای ستون فقرات تحت هدایت سونوگرافی شامل تزریق PRP، اوزون و غیره)
- واحد مدالیتیه های تخصصی (لیزر پرتوان، شوک ویو و rTMS یا تحریک مغناطیسی مغز)
- واحد نوروریهب (توانبخشی نورولوژیک برای بیماران مبتلا به آسیب سیستم عصبی مرکزی و محیطی مانند سکته مغزی، آسیب نخاعی، فلج مغزی، پارکینسون، ام اس و)
- واحد بیوفیدبک (توانبخشی کف لگن)
- واحد فیزیوتراپی (خدمات رسانی به بیماران سرپایی و بیماران بستری در سایر بخش ها)
- واحد کاردرمانی (خدمات رسانی به بیماران سرپایی و بیماران بستری در سایر بخش ها)
- واحد گفتاردرمانی (خدمات رسانی به بیماران سرپایی و بیماران بستری در سایر بخش ها)

لازم به ذکر است بستری بیماران در سرویس طب فیزیکی و توانبخشی نیز، برحسب تشخیص متخصصین رشته، در بخش های بستری بیمارستان شهدای تجریش انجام میگیرد که با توجه به در دست اقدام بودن راه اندازی بخش بستری طب فیزیکی و توانبخشی در این مرکز، بزودی این خدمت بصورت گسترده تر قابل ارائه خواهد بود.